

Sygn. akt III PK 53/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa R. L.

przeciwko Zespołowi Szkół Nr [...] w K.

o wynagrodzenie i ekwiwalent za pranie odzieży roboczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L.

z dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 listopada 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...) Sąd Okręgowy w L. oddalił apelację powoda R. L. od wyroku Sądu Rejonowego w L. z 20 listopada 2018 r., sygn. akt VII P (...), którym Sąd ten oddalił powództwo o wynagrodzenie i ekwiwalent za pranie odzieży roboczej wniesione przeciwko Zespołowi Szkół Nr [...] w K..

Powód dochodził ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej za okres trzech ostatnich lat swojego zatrudnienia i z tego tytułu domagał się łącznie kwoty 600 zł, tj. po 200 zł za każdy rok szkolny. Powód w czasie zatrudnienia nie otrzymywał

takiego ekwiwalentu i wcześniej nie występował do pracodawcy o jego wypłatę. Ponadto, powód żądał zasądzenia na jego rzecz wynagrodzenia za pracę w godzinach ponadnormatywnych.

Wyrokiem z 20 listopada 2018 r., sygn. akt VII P (...) Sąd Rejonowy w L. w punkcie I oddalił powództwo R. L. skierowane przeciwko Zespołowi Szkół Nr [...] w K. o wynagrodzenie, ekwiwalent za pranie odzieży roboczej, wydanie świadectwa pracy, punkcie II nieuiszczone koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa i w pkt III nie obciążył powoda kosztami procesu.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona powodowa, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych, a także naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c.; art. 42c ust. 3 w zw. z art. 30 ust. 5 Karty Nauczyciela oraz § 10 rozporządzenia Ministra Edukacji i Sportu z 18 grudnia 2013 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia i zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz.U. z 2014 r., poz. 416); art. 42c ust. 2 Karty Nauczyciela oraz § 1 załącznika nr 2 do Uchwały nr XLIX (...) Rady Powiatu w K. z 30 czerwca 2010 r.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji stwierdził, że apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy wskazał, że Sąd Rejonowy oceniając materiał dowodowy i rozstrzygając w sprawie nie naruszył dyspozycji art. 227 k.p.c., Sąd ten ustalił bowiem fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Ocena ta jest logiczna i w przekonaniu Sądu Okręgowego znajduje odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

Sąd drugiej instancji zauważył, że w pozwanym Zespole obowiązywało zarządzenie Nr 14 dyrektora z 22 listopada 2001 r. w sprawie określenia norm przysługujących środków ochrony osobistej dla nauczycieli ZS nr [...] w K.. Zgodnie z § 3 i 4 pracodawca, w stosunku do nauczycieli praktycznej nauki zawodu, zobowiązał się do prania odzieży roboczej raz w miesiącu, zapewniając 1 sztukę fartucha roboczego na rok. 1 parę butów przemysłowych na 2 lata, zaś środki ochrony będące na stanie wypożyczalni w zależności od wykonywanych czynności. Środki te miały być zabezpieczone przez warsztaty szkolne i miały znajdować się

na stanie wypożyczalni warsztatów szkolnych. W § 2 przewidziano ekwiwalent za należne środki ochrony indywidualnej w wysokości ustalonej przez dyrektora w porozumieniu ze związkami zawodowymi, ale jedynie w stosunku do nauczycieli WF.

Sąd odwoławczy uznał, że wbrew stanowisku wyrażonemu w apelacji, z treści pisma z 17 lutego 2017 r. Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu w L. nie można wyciągnąć wniosku, że powód nie mógł korzystać z pralki na terenie szkoły. Przeprowadzone w od 31 stycznia 2017 r. do 18 stycznia 2017 r. czynności kontrolne wskazują, że na terenie warsztatów nie było w czasie okresu spornego - lat 2015-2017 - zorganizowanej pralni, w której byłoby możliwe pranie odzieży na miejscu. Była jednak pralnia szkolna (istnienie pralki na terenie szkoły stanowczo potwierdzili świadkowie w osobach: A. P. P. P.). Co prawda, inspektor PIP w trakcie kontroli ustalił na podstawie rozmów z pracownikami, że korzystanie z niej było utrudnione, a niektórzy nauczyciele warsztatów nie mieli wiedzy, że możliwe jest pranie odzieży roboczej na terenie szkoły, to jednak nie jest wystarczające do przyjęcia, że roszczenie powoda jest uzasadnione. Powód, jako osoba prowadząca w czasie zatrudnienia w pozwanym Zespole, także działalność gospodarczą w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, świadczył na rzecz pozwanego w ramach umów cywilnoprawnych usługi w tym przedmiocie. Dlatego, nie może powoływać się na taką niewiedzę. Zaś, w ocenie Sądu drugiej instancji, utrudniony dostęp, nie pozbawiał powoda możliwości skorzystania z pralki, która na terenie pozwanego niewątpliwie się znajdowała. Okoliczność, że była pralka, ale powód z niej nie korzystał, nie czyni roszczenia o zapłatę ekwiwalentu, zasadnym.

Sąd odwoławczy ocenił, że argument dotyczący niezgodności zarządzenia dyrektora Nr 14 z 22 listopada 2001 r. w sprawie określenia norm przysługujących środków ochrony osobistej dla nauczycieli ZS nr [...] w K. z doświadczeniem życiowym, jest nie do przyjęcia. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że pracodawca ustalił takie, a nie inne zasady postępowania, także co do prania odzieży roboczej. Udostępnił pracownikom pralkę, a ekwiwalent za pranie odzieży roboczej przysługiwał tylko nauczycielom wychowania fizycznego. To wszystko prowadzi do wniosku, że zarzuty zawarte w apelacji odnośnie okoliczności dotyczących prania odzieży roboczej powoda, jako nauczyciela praktycznej nauki zawodu, są jedynie

nieuzasadnioną polemiką z prawidłowymi ustaleniami Sądu pierwszej instancji. Dlatego, nie zasługują na uwzględnienie.

W zakresie zarzutów oddalenia żądanego przez powoda wynagrodzenia za pracę w godzinach ponadnormatywnych, Sąd drugiej instancji wskazał, że w realiach rozpoznawanej sprawy, w okresie spornym, mieliśmy do czynienia z pensum łączonym, które zostało zbudowane w odniesieniu do godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych powoda, jako nauczyciela praktycznej nauki zawodu. Pensum łączone zostało uwzględnione w arkuszu organizacyjnym i wynosiło w roku szkolnym 2013/2014 22 godziny, i roku szkolnym 2014/2015 - 22 godziny zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych.

Sąd Okręgowy uznał, że z prawidłowych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że w roku szkolnym 2013/2014 powodowi przydzielono 22,5 godziny tygodniowo zajęć praktycznej nauki zawodu oraz 2,61 godzin tygodniowo zajęć dydaktycznych w szkołach dla dorosłych. W roku szkolnym 2014/2015 powodowi przydzielono odpowiednio 27,5 godzin tygodniowo zajęć praktycznej nauki zawodu oraz 2,74 godzin tygodniowo zajęć dydaktycznych w szkołach dla dorosłych. Wszystkie godziny realizowane przez powoda ponad 22 godziny tygodniowo, traktowane były jako godziny nadwymiarowe.. Było to zgodne z § 1 ust. 3 załącznika nr 2 do uchwały z 30 czerwca 2010 r., jednocześnie stawka za jedną godzinę nadwymiarową została ustalona dla nauczycieli, w tym i powoda, w oparciu o § 12 załącznika do uchwały Nr XXIX – (...) Rady Powiatu w K. z 25 marca 2009 r. w sprawie przyjęcia regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach, placówkach oświatowo - wychowawczych i placówkach opiekuńczo - wychowawczych prowadzonych przez Powiat K. . Oparto się również o regulacje zawarte w załączniku nr 2 do uchwały nr XLIX-(...) Rady Powiatu w K. z 30 czerwca 2010 r., zgodnie z § 3 ust. 4, który stanowi, że rozliczenie godzin nadwymiarowych za kształcenie zaoczne oraz ich wypłacenie następuje po każdym semestrze - po jego zakończeniu.

Wypłacone powodowi wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe było zgodne z regulaminem wynagradzania dla nauczycieli Powiatu w K. i stanowiło iloczyn ustalonych godzin nadwymiarowych i stawki za godzinę nadwymiarową, zgodnie z § 12 regulaminu. W pierwszym semestrze roku

szkolnego 2013/2014 powód przepracował 70 godzin ponadwymiarowych, w II semestrze 62 godziny ponadwymiarowe, w pierwszym semestrze roku szkolnego 2014-2015 powód przepracował 141 godzin nadliczbowych. Powód otrzymał wynagrodzenie zgodnie z przyjętą przez organ prowadzący pozwaną szkołę stawką, przy uwzględnieniu zasadniczego wynagrodzenia nauczyciela dyplomowanego tj. kwoty 3.109 zł. Wyliczona w ten sposób stawka godzinowa stanowiła kwotę 33.79 zł. Dlatego, pozwany wypłacił powodowi następujące kwoty: za I semestr roku szkolnego 2013/2014 - 2.365,30 zł brutto, za II semestr roku szkolnego 2013/2014 - 2.094,98 zł brutto i za I semestr roku szkolnego 2014/2015 - 4.764,39 zł.

Nie można było zatem uznać, że sąd pierwszej instancji nie zastosował art. 42c ust. 3 w zw. z art. 30 ust. 5 KN oraz § 10 powołanego rozporządzenia, gdyż zastosowanie tych regulacji podważyłoby konieczną w rozpoznawanym stanie potrzebę zastosowania pensum łączonego.

Sąd drugiej instancji uznał, że do powoda miało zastosowanie w okresie spornym pensum łączone i tylko godziny wykraczające poza to pensum, stanowiły godziny ponadwymiarowe, za które powód uzyskał należne mu wynagrodzenie. Powód nie świadczył przy tym pracy w ramach doraźnych zastępstw.

Sąd odwoławczy podniósł, że powód świadczył pracę w co drugą sobotę i niedzielę, przy tym żaden z tych dni nie był dniem świątecznym. Tak więc, w co drugi tydzień praca powoda przypadła w dni od poniedziałku do niedzieli. Powód nie odbierał za pracę w soboty i niedziele dni wolnych. Powód nie świadczył pracy w dni wolne od pracy, gdyż był zatrudniony w soboty i niedziele w szkole zaocznej. Żadna z sobót i niedziel w okresie spornym, nie stanowiła dnia świątecznego. Co istotne, art. 42c ust. 3 KN odsyła do przepisów wydanych na podstawie art. 30 ust. 5 KN, a żaden z nich nie przewiduje dodatkowej gratyfikacji pieniężnej za pracę w soboty i niedziele, poza wypłatą wynagrodzenia za ponadnormatywne godziny zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, co powód uzyskał.

Sąd Okręgowy nie podzielił również ostatniego z zarzutów apelacji, który dotyczył błędu w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, iż powód otrzymał pełne wynagrodzenie za przepracowane godziny ponadwymiarowe we właściwej wysokości podczas gdy z opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu

rachunkowości T. K. z 14 lutego 2018 r. m.in. wynika, iż powodowi nie została wypłacona kwota w wysokości 1.915 zł brutto. Powołanie przez powoda wyliczonej kwoty 1.915 zł brutto, także nie jest uprawnione. Wynika jedynie z tego, że biegły zastosował się do tezy dowodowej wskazanej mu przez Sąd pierwszej instancji, a dotyczącej rozdzielenia obowiązującego powoda pensum na pensum nauczyciela praktycznej nauki zawodu i pensum nauczyciela teorii. Zatem, nie odnosi się do realiów sprawy, z których wynika, że w okresie spornym do powoda miało zastosowanie wyłącznie pensum łączone, ustalone na poziomie 22 godzin tygodniowo.

W konsekwencji Sąd Okręgowy stwierdził, że żaden z zarzutów apelacji nie był trafny.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył skargą kasacyjną powód w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) k.p.c.

Wskazano, że wniosek uzasadniony jest faktem braku utrwalonej praktyki odnośnie możliwości zastosowania pensum łączonego, w przypadku realizowania przez nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy i realizującego w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym wymiarze godzin, w sytuacji gdy nauczyciel nie ma podpisanej odrębnej umowy na wykonywanie pracy w systemie zaocznym i obowiązuje go pięciodniowy system pracy, zaś wymiar przydzielonych godzin różni się w zakresie obowiązującego tygodniowego wymiaru godzin (w tym wypadku zajęcia z teorii jak i praktyki) oraz przede wszystkim stawką godzinową. Nawet w sytuacji przyjęcia możliwości zastosowania pensum łączonego dla stanowisk o różnym tygodniowym wymiarze godzin, istnieje konieczność wyjaśnienia, która ze stawek powinna być stosowana do wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, czy pracodawca biorąc pod uwagę wyższą i niższą stawkę, ze względu na łączone pensum, może w dowolny sposób ustalać, na podstawie której stawki zostanie wypłacone wynagrodzenie.

Wyjaśnienie w/w zagadnienia jest, zdaniem pełnomocnika skarżącego, istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, ale przede wszystkim dla zapewnienia prawidłowości oraz jednolitości wykładni prawa i stosowanej praktyki.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o:

1. Wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej;
2. Ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej powoda w całości, gdyż nie ma uzasadnionych podstaw do jej wniesienia;
3. Zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie

może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

W treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w ogóle nie przedstawiono wywodu prawnego, który mógłby uzasadniać występowanie w niniejszej sprawie sformułowanego przez stronę skarżącą

zagadnienia prawnego. Poza sformułowaniem zagadnienia pełnomocnik skarżącego nie przedstawił argumentacji, która wskazywałaby na rzeczywiste występowanie i poważny charakter wskazanego zagadnienia. Strona skarżąca nie wykazała, aby rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych wskazanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miało rzeczywiście poważny charakter i istotne znaczenie przy rozstrzyganiu podobnych spraw.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 1 oraz § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).